

There is an Activity in the Museum: The Effect of Educational Activities in the Toy Museum on Children's Problem Solving and Social Skills*

Şeyma Sultan Bozkurt

İnönü University

Fatma Tezel Şahin

Gazi University

ABSTRACT

The research was carried out in order to determine the effects of educational activities applied in the museum environment on the problem-solving skills and social skills of 5-6-year-old children and to determine the opinions of the children about the museum. The study was designed with a mixed model in which both quantitative and qualitative data were collected and analyzed. The study group consists of 37 children, 18 in the experimental group and 19 in the control group, in the 5-6 age group, who attend a kindergarten in a primary school affiliated to the Ministry of National Education in the Yeşilyurt district of Malatya. Educational activities were applied to the children in the experimental group two days a week for 10 weeks, 2 weeks at the school and 8 weeks at the toy museum. No application was made to the control group, they continued their own programs in the kindergarten. "General Information Form", "Social Problem-Solving Skills Scale", "Preschool Social Skills Assessment Scale Teacher Form (OSBED)" and "Child Interview Forms" were used as data collection tools. As a result, it was determined that there was a significant difference between the social problem-solving skills and social skills pre- and post-test scores of the experimental group and the pre- and post-test scores of the experimental and control groups in favor of the experimental group's post-test scores. These findings revealed that the educational activities implemented in the toy museum supported the social problem-solving skills and social skills of preschool children. In addition, thanks to the educational activities, children's knowledge and awareness of museums increased and they considered museums as popular places to visit.

Keywords: Problem solving skills, social skills, out-of-school learning environments, education in museum, preschool education

Type: Research

Article History

Received: 11.08.2023

Accepted: 12.10.2023

Published: 02.11.2023

Corresponding Author:

Şeyma Sultan BOZKURT

SCREENED BY

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

World
Heritage
Turkey

Türkiye on the UNESCO
World Heritage List

Suggested Citation

Bozkurt, Ş. S. & Tezel Şahin, F. (2023). There is an activity in the museum: the effect of educational activities in the toy museum on children's problem solving and social skills. *Journal of International Museum Education*, 5(Special Issue), 34-51. <https://doi.org/10.51637/jimuseumed.1341365>

About The Authors

Şeyma Sultan Bozkurt, Research Assistant, İnönü University, Faculty of Education, Department of Basic Education, Division of Preschool Education. E-mail: seyma.bozkurt@inonu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4579-1542>

Fatma Tezel Şahin, Prof. Dr., Gazi University, Faculty of Education, Department of Basic Education, Division of Preschool Education. E-mail: ftezel68@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2098-2411>

*This study was developed from the master's thesis prepared by the first author under the supervision of the second author.

Müzedede Etkinlik Var: Oyuncak Müzesinde Uygulanan Eğitim Etkinliklerinin Çocukların Problem Çözme ve Sosyal Becerilerine Etkisi*

Şeyma Sultan Bozkurt

İnönü Üniversitesi

Fatma Tezel Şahin

Gazi Üniversitesi

ÖZ

Araştırma, müze ortamında uygulanan eğitim etkinliklerinin 5-6 yaş grubu çocukların problem çözme becerilerine, sosyal becerilerine etkisini tespit etmek ve çocukların müze ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma hem nicel hem de nitel verilerin toplanarak analiz edildiği karma model ile tasarlanmıştır. Çalışma grubunu Malatya ili Yeşilyurt ilçesinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ilkokul bünyesindeki anasınıfına devam eden, 5-6 yaş grubunda 18'i deney, 19'u kontrol grubu olmak üzere 37 çocuk oluşturmaktadır. Deney grubunda yer alan çocuklara 2 hafta okulda 8 hafta oyuncak müzesinde olmak üzere 10 hafta boyunca haftada iki gün eğitim etkinlikleri uygulanmıştır. Kontrol grubuna herhangi bir uygulama yapılmamış, anasınıfında kendi programlarına devam etmişlerdir. Veri toplama aracı olarak "Genel Bilgi Formu", "Sosyal Problem Çözme Becerileri Ölçeği", "Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği Öğretmen Formu (OSBED)" ve "Çocuk Görüşme Formları", kullanılmıştır. Sonuç olarak deney grubunun sosyal problem çözme becerileri ve sosyal becerileri ön ve son test puanları ile deney ve kontrol grubunun ön ve son test puanları arasında deney grubu son test puanları lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerilerini ve sosyal becerilerini desteklediğini ortaya koymuştur. Ayrıca yapılan eğitim etkinlikleri sayesinde çocukların müzelere karşı bilgi ve farkındalıkları artmış ve müzeleri sevilen, gidilmek istenen yerler olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Problem çözme becerileri, sosyal beceriler, okul dışı öğrenme ortamları, müzedede eğitim, okul öncesi eğitim

Tür: Araştırma

Makale Geçmişi

Gönderim: 11.08.2023

Kabul: 12.10.2023

Yayınlanma: 02.11.2023

Sorumlu Yazar:

Şeyma Sultan BOZKURT

SCREENED BY

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Türkiye on the UNESCO
World Heritage List

Önerilen Atf

Bozkurt, Ş. S. & Tezel Şahin, F. (2023). Müzedede etkinlik var: oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinliklerinin çocukların problem çözme ve sosyal becerilerine etkisi. *Uluslararası Müze Eğitimi Dergisi*, 5(Özel Sayı), 34-51. <https://doi.org/10.51637/jimuseumed.1341365>

Yazarlar Hakkında

Şeyma Sultan Bozkurt, Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı. E-mail: seyma.bozkurt@inonu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4579-1542>

Fatma Tezel Şahin, Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı. E-mail: ftezel68@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2098-2411>

*Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

EXTENDED ABSTRACT

Early childhood is an important period in which children acquire skills related to social emotional development and behavioral skills such as social problem solving, which are necessary for school and life success (Barnes, Wang & O'Brien, 2017). Problem-solving skills and social skills, which involve a complex and gradual process and require time to learn, need to be supported by systematic and regular educational activities. At the point of implementation of educational activities, it is thought that out-of-school learning environments that provide rich stimulating environment opportunities and support social interaction will be effective. With today's understanding of education, educational environments do not only express an area limited to school walls (Öner ve Köse, 2019), it is known that children's learning does not take place only in school environment and academic curriculum, it is accepted that children can have effective learning experiences in different environments. (Florick, Greene, Levenberg & Pogue, 2021). One of the out-of-school learning environments is museums, which contain rich materials and offer different experiences and learning opportunities. Museums have become one of the important institutions as alternative learning environments that support education by cooperating with educational institutions and organizing educational programs through the education departments within them (Abacı, 2005; Bolat Aydoğan, 2019). When the literature is examined, it is seen that there are limited number of studies on the use of museums as an out-of-school education environment in the preschool period. Most of the studies on museum education have been conducted with students at primary, secondary and high school levels, and generally within the scope of visual arts lessons, on the effects of museum visits on opinions on a particular subject (Arıkan, 2001; Atalay, 2011; Aydal, 2009; Bulut ve Atilla, 2017; Bozdoğan ve Sünbül, 2016; Çerkez, 2011; Freedman, 2010; Hornby ve Bobick, 2016; Külük, 2015; Nacar, 2019; Önder, Abacı ve Kamaraj, 2009; Rapp, 2005; Sarkan Tosun, 2009; Turanlı, 2012, Uslu, 2008; Utku, 2008). The studies covering the preschool period are based on the opinions of teachers on museum education (Akman, Altınkaynak, Özen Altınkaynak, Ertürk, & Gül, 2015; Dilli, 2017; Özer & Yıldırım Polat, 2019; Su, 2022) and one-time or 3-4 visits for children. It is seen that it consists of museum tours that include (Akgün, Yılmaz ve Arık, 2017; Aktın, 2017; Pliogou, Gakos & Dedousi, 2018; Rönkkö, Aerila & Grönman, 2016; Ünal, 2012). For this reason, it is thought that this study, which includes educational practices carried out at regular intervals for 10 weeks for pre-school children in the toy museum, is different and important in terms of the literature.

Embedded design, which is one of the mixed model and mixed model designs, in which quantitative and qualitative methods are used together, was used in the research. The study group consists of 37 children, 18 in the experimental group and 19 in the control group, in the 5-6 age group, who attend a kindergarten in a primary school affiliated to the Ministry of National Education in the Yeşilyurt district of Malatya.

Educational activities were applied to the children in the experimental group two days a week for 10 weeks, 2 weeks at the school and 8 weeks at the toy museum. No application was made to the control group, they continued their own programs in the kindergarten. "General Information Form", "Social Problem-Solving Skills Scale", "Preschool Social Skills Assessment Scale Teacher Form (OSBED)" and "Child Interview Forms" were used as data collection tools.

As a result, it was determined that there was a significant difference between the social problem-solving skills and social skills pre- and post-test scores of the experimental group and the pre- and post-test scores of the experimental and control groups in favor of the experimental group's post-test scores. These findings revealed that the educational activities implemented in the toy museum supported the social problem-solving skills and social skills of preschool children. In addition, thanks to the educational activities, children's knowledge and awareness of museums increased and they described museums as popular places to visit. When all these findings are evaluated, it has been concluded that the educational activities implemented in the Toy Museum are an effective application that contributes positively to the development of preschool children and gives children different perspectives. Based on the research findings, museums that provide active and permanent learning for children by having fun can be described as an active learning environment out of school and can be used effectively to support preschool education.

GİRİŞ

Okul öncesi dönem yaş grubundaki çocuk ailesinden ilk defa ayrılarak eğitim kurumuna gelmektedir. Çocuk, ailesi dışında ilk sosyal çevresi olan okul öncesi eğitim kurumunda öğretmenlerle ve akranlarıyla birlikte vakit geçirmekte ve yeni beceriler edinmektedir.

Erken çocukluk dönemi çocukların okul ve yaşam başarıları için gerekli olan sosyal duygusal gelişime ilişkin becerileri, sosyal problem çözme gibi davranışsal becerileri kazandığı önemli bir dönemdir (Barnes, Wang & O'Brien, 2017). Çocuklar çok küçük yaşlarda problem çözme becerisini kazanmakta, yaşları ilerledikçe problem çözmeye kullandıkları stratejiler davranışsal olmaktan ziyade zihinsel yönde artış göstermekte ve zamanla deneyim kazandıkça etkili, esnek ve başarılı bir biçimde, zorlu görevlerin üstesinden gelmede, problem çözmeye uzmanlaşmaktadırlar (McDevitt & Ormrod, 2010). Bu nedenle çocuklara, mevcut ve gelecekteki problem durumlarına etkili çözüm üretebilmeleri için özellikle erken çocukluk döneminden itibaren problem çözme becerileri eğitimin verilmesi önemlidir (Aydoğan ve Ömeroğlu, 2003; Ismail, Juhari, Madon, Arshat, Daud & Azam, 2023). Çocuklara uygulanacak eğitim programında planlanan tüm etkinliklerde problem çözme becerilerine yer verilmesi, çocukların analiz, sentez, farklı düşünebilme gibi yeteneklerini geliştirecektir (Zembat ve Unutkan, 2003). Problem çözme becerilerinin öğretiminde, sistematik olarak yıl boyunca çok sayıda uygulamaya

ve etkinlikler yapmak ilgili becerilerin etkili bir şekilde kazandırılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Joseph & Strain, 2010). Okul öncesi dönem çocuklarda, problem çözme becerileri ile birlikte geliştirilmesi gereken becerilerden biri de sosyal becerilerdir. Birey, çocukluk döneminde çevresiyle tanıştığından ve farklı insanlarla iletişim kurduğundan dolayı bu dönemde sosyal ilişkiler önemlidir.

Sosyal becerilerin, bireyin diğerleriyle ve çevreyle olumlu etkileşimini destekleyen davranışlar olması nedeniyle tüm çocukların bu becerileri öğrenmeye ihtiyacı vardır (Lynch & Simpson, 2010). Erken çocukluk yılları, sosyal beceri eğitiminin verilmesinde kritik bir dönemdir (Kramer, Caldarella, Christensen & Shatzer, 2010) Bu dönemde kazanılan sosyal beceriler çocuğun içinde bulunduğu dönem ve ilerleyen yıllardaki sosyal hayatını, akademik başarılarını olumlu yönde etkilemektedir (Frogner vd., 2022; Marlina, Gistituati, Moeis, Solfema & Suryana, 2023). Okul öncesi eğitime 2 yıldan daha uzun süre devam eden çocukların sosyal becerilerinin 6-12 aydır devam eden çocuklara göre daha yüksek olduğu ve içselleştirilmiş problem davranışlarının daha düşük olduğu görülmüştür (Tutkun, 2012). Sosyal becerilerin gelişimi bebek-ebeveyn etkileşimleri ile başlamakta, sosyal ikili ağ etkileşimlerinin sayısı ve karmaşıklık açısından genişlemesiyle öğretmenler, akranlar ve yetişkinlerle olan diğer kişilerarası ilişkiler sosyal beceri gelişimini etkilemeye devam etmektedir (Birch & Ladd 1996'dan akt. Hajovsky, Caemmerer & Mason, 2022). Çocuklar süreç içerisinde bazı zamanlarda, diğer çocuklarla ve bireylerle iletişimlerinde birtakım sıkıntılar yaşayabilmektedirler: Örneğin, okul öncesi dönem çocukları akranlarıyla iyi arkadaş olsalar bile zaman zaman çatışmalar yaşayabilmektedirler (Özmen, 2013). Olumlu sosyal davranışların kazanımında ve gösterilmesinde engel teşkil edebilecek olan bu gibi durumları çözüme ulaştırma noktasında da problem çözme becerileri devreye girmektedir. Bu bakış açısı ile değerlendirildiğinde problem çözme becerileri ve sosyal becerilerin birbirini etkileyen süreçler olduğu söylenebilir. Karmaşık ve aşamalı bir süreci içeren ve öğrenilmesi zaman isteyen problem çözme becerileri ve sosyal becerilerin sistematik ve düzenli eğitim etkinlikleri ile desteklenmesi gerekmektedir. Eğitim etkinliklerinin uygulanması noktasında ise zengin uyarıcı çevre imkânı sunan, sosyal etkileşimi destekleyen, okul dışı öğrenme ortamlarının etkili olacağı düşünülmektedir.

Çocuğun gelişimi çevre ile etkileşimi yoluyla gerçekleşmektedir. Çevre denildiğinde yalnızca yakın aile çevresi düşünülmemeli, çocuğun doğrudan veya dolaylı etkileşim halinde olduğu aile, ailenin içinde yer aldığı topluluk, kurumsal topluluk, sosyo-politik çevre gibi diğer çevrelerin de önemi dikkate alınmalıdır (Gülaçtı, 2010). Günümüz eğitim anlayışıyla beraber eğitim ortamları sadece okul duvarları ile sınırlı bir alanı ifade etmemekte (Öner ve Çengelci Köse, 2019), çocukların öğreniminin sadece okul ortamında ve akademik müfredatta gerçekleşmediği bilinmekle birlikte çocukların farklı ortamlarda da etkili öğrenme deneyimleri yaşayabilecekleri kabul görmektedir (Florick, Greene, Levenberg & Pogue, 2021). Çocuk için oluşturulan uyarıcı nitelikteki her ortam onun gelişimine ve eğitimine katkı sağlayacaktır (Acer, 2010). Beyin gelişimi erken çocukluk

yıllarında son derece hızlıdır ve bu dönem beyin çevresel uyarılara karşı en hassas olduğu kritik dönemdir (Turhan ve Özbay, 2016). Bu nedenle, çocuğa çevre koşullarından en çok etkilendiği bu dönemde, potansiyelini en üst seviyeye çıkarmasına yardımcı olacak şekilde iyi düzenlenmiş okul dışı eğitim ortamları ve bu ortamlarda uygulanacak olan nitelikli eğitim programlarının sunulması gerekmektedir (Çelik ve Daşcan, 2014; Dirim, 2004; İnan, 2011). Okul dışı öğrenme ortamları sayesinde çocuklar daha geniş bir dünyayla tanışarak benzersiz öğrenme deneyimleri yaşayabilmektedirler (Erickson, Watson & Greene, 2020). Okul dışı öğrenme ortamlarından birisi de içerisinde zengin materyaller bulunduran, farklı deneyim ve öğrenme fırsatları sunan müzelerdir.

Müzeler, içerisinde yer alan eğitim bölümleri vasıtasıyla eğitim kurumlarıyla iş birliği yaparak ve eğitim programları düzenleyerek eğitime destek veren alternatif öğrenme ortamları olarak önemli kurumlardan biri haline gelmişlerdir (Abacı, 2005; Bolat Aydoğan, 2019). Müzelerin eğitim programı hizmeti verdikleri hedef kitle arasında ayrı bir yere sahip olan okul öncesi dönem çocukları için müzeler alışılmışın dışında bir çevredir ve bu durum çocuklarda merak uyandırmaktadır (Abacı, 1999). Çocuklar için ideal bir eğitim ortamı olan ve onların yaşam deneyimi kazanmalarına katkı sağlayacak farklı ortamlar sunan müzelere ziyaretler yapmak, sergilenen nesnelere, eserlere incelemek çocukların zihninde çeşitli anılar bırakmakta ancak okul öncesi dönemde, bu anıların öğrenmeye dönüşebilmesi için gezilerin sık aralıklarla tekrarı yapılması gerekmektedir (Abacı, 2005). Dewey (1895)'e göre, yılda bir kez düzenlenen özel bir etkinlik olmayan, düzenli olarak tekrar edilen müze ziyaretleri diğer gezilerle birlikte eğitim programının bir parçası olmuşlardır (Hein, 2004). Son yıllarda müzelerin okul dışı etkinliklerde yaygın bir şekilde kullanılabilir öğrenme ortamı oldukları yönünde genel bir görüş söz konusudur (Adıgüzel, 2000). Müzeler aracılığıyla çocuklarda geliştirilmesi hedeflenen pek çok kazanım, beceri, kavram ve davranışlar desteklenebilir. Problem çözme becerileri ve sosyal beceriler de müzeler aracılığıyla desteklenebilecek becerilerdendir.

Literatür incelendiğinde, okul öncesi dönemde müzelerin okul dışı eğitim ortamı olarak kullanılmasına yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Müze eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunluğu ilkökul, ortaokul ve lise düzeyindeki öğrencilerle ve genellikle görsel sanatlar dersi kapsamında, müze gezilerinin belirli bir konuya ilişkin görüşler üzerindeki etkilerine yönelik yapılmıştır (Arıkan, 2001; Atalay, 2011; Aydal, 2009; Bulut ve Atilla, 2017; Bozdoğan ve Sünbül, 2016; Çerkez, 2011; Freedman, 2010; Hornby ve Bobick, 2016; Külük, 2015; Nacar, 2019; Önder, Abacı ve Kamaraj, 2009; Rapp, 2005; Sarkan Tosun, 2009; Turanlı, 2012; Uslu, 2008; Utku, 2008). Okul öncesi dönemi kapsayan çalışmaların ise müze eğitimine yönelik öğretmen görüşlerinden (Akman, Altınkaynak, Özen Altınkaynak, Ertürk ve Gül, 2015; Dilli, 2017; Özer ve Yıldırım Polat, 2019; Su, 2022) ve çocuklara yönelik tek seferlik veya 3-4 ziyareti içeren müze gezilerinden oluştuğu görülmektedir (Akgün, Yılmaz ve Arık, 2017; Aktın, 2017; Pliogou, Gakos & Dedousi, 2018; Rönkkö, Aerila & Grönman, 2016; Ünal, 2012). Bu nedenle oyuncak müzesinde

okul öncesi dönem çocuklara yönelik 10 hafta boyunca düzenli aralıklarla gerçekleştirilen eğitim uygulamalarını içeren bu çalışmanın alan yazın açısından farklı ve önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada, müze ortamında uygulanan eğitim etkinliklerinin 5-6 yaş grubu çocukların problem çözme becerilerine, sosyal becerilerine etkisini tespit etmek ve çocukların müze ile ilgili görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, çalışmada kullanılan veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada, nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma model ve karma model desenlerinden gömülü desen kullanılmıştır. Gömülü desenler genelde ağırlıklı olarak nicel olan bir çalışmada ikincil bir araştırma sorusuna nitel verileri dâhil ederek gerçekleştirilir (Creswell ve Plano Clark, 2011). Bu desende, nicel ya da nitel araştırma desenlerinden birisi odak diğeri ise destekleyici olarak kullanılır. Gömülü desenler çoğunlukla nicel araştırma desenlerinden olan deneysel ve ilişkisel araştırmaları nitel verilerle desteklemek için kullanılmaktadır. Bunun için nitel veriler de deney öncesi ve sonrasında alınmaktadır. (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Bu araştırma kapsamında da deney öncesinde ve sonrasında nicel verilerle birlikte nitel veriler de kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek için amaçsal örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçsal örnekleme, belirli ölçütleri karşılayan veya belirli özelliklere sahip olan bir veya birden fazla durumu incelemek amacıyla kullanılmaktadır. Amaçsal örnekleme türü olan ölçüt örnekleme ise, örnekleme oluşturmak amacıyla belirlenen birtakım ölçütleri karşılayan birimlerin örnekleme dahil edilmesidir (Büyüköztürk vd., 2016). Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturabilmek için belirlenen ölçütler, araştırmaya dâhil edilecek olan çocukların:

- 5-6 yaş aralığında olmaları,
- Tipik gelişim göstermeleri,
- Daha önce müze ortamında herhangi bir eğitim almamış olmaları,
- Anne-babaların, çocuklarının araştırmaya katılması için gönüllü olmalarıdır.

Bu ölçütler kapsamında çalışmada deney grubunu okul öncesi eğitime devam eden 7'si kız, 11'i erkek toplam 18 çocuk, kontrol grubunu ise okul öncesi eğitime devam eden 8'i kız 11'i erkek 19 çocuk oluşturmuştur.

Çalışmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Karma yöntemle gerçekleştirilen çalışmada nicel ve nitel veri toplama araçları kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan çocuklar ve aileleri hakkında bilgi almak amacıyla Genel Bilgi Formu hazırlanmıştır. Formda, çocukların yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, doğum sırası, anne babaların yaşı, eğitim düzeyleri bilgileri yer almaktadır.

Sosyal Problem Çözme Becerileri Ölçeği

Ölçek, 48-72 aylık çocukların sosyal problem çözme becerilerini belirlemek amacıyla Yılmaz (2016), tarafından geliştirilmiştir. Öyküleme tekniğiyle tasarlanan ölçek; alay etme, kurallara uyma, ısrar, şiddet, paylaşma, iletişim kurma ve dışlanma konularını içeren toplam yedi hikâyeden oluşmaktadır. Ölçeğin toplamından alınan 0-2 puan alt, 3-4 puan orta ve 5-6 puan ise üst sosyal problem çözme beceri düzeyini ifade etmektedir. Örnek hikâye puanlamaya dâhil edilmez. Ölçek, geçerlik güvenirlik çalışması için 257 çocuğa uygulanmıştır. Ölçeğin toplam KR20 değerinin .680 olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin test-tekrar test güvenirliği kapsamında Pearson korelasyon katsayısının .532 olduğu saptanmıştır. Yapılan tüm analizler sonucunda, Sosyal Problem Çözme Becerileri Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir (Yılmaz, Ural ve Güven, 2018).

Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği Öğretmen Formu

Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği Öğretmen Formu, 3-6 yaş arası çocukların sosyal becerilerini ölçmek amacıyla Ömeroğlu vd. (2014) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, likert tipi olan toplamda 49 maddeden ve Başlangıç Becerileri, Akademik Beceriler, Arkadaşlık Becerileri ve Duyguları Yönetme Becerileri olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin faktör yapısının incelenmesi ve güvenirlik değerlerinin hesaplanmasına ilişkin analizler için öğretmenlerden alınan 409 çocuğun verisi kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı değeri başlangıç becerileri için .89, akademik beceriler için .88, arkadaşlık becerileri için .92, duyguları yönetme becerileri için .92 bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre OSBED Öğretmen Formunun, okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerilerini ölçmek için geçerli ve güvenilir bir araç olduğu tespit edilmiştir (Ömeroğlu vd., 2014).

Çocuk Görüşme Formları

Araştırmada, nitel veri toplama aracı olarak müzede uygulanan eğitim etkinlikleri öncesinde ve sonrasında çocukların müzelerle ilgili bilgi ve düşüncelerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan Çocuk Görüşme Formları kullanılmıştır. Çocuk Görüşme Formlarında yer alan sorular hazırlanarak 5 uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan, gelen görüşlere göre formlara son şekli verilmiştir. "Uygulama Öncesi Çocuk Görüşme Formu" ve "Uygulama Sonrası Çocuk Görüşme Formu"; müze tanımı, müzelerin içeriği, müzelerin kullanım amacı ve hayali müze içeriği ile ilgili açık uçlu sorulardan oluşmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Bu çalışmada, okul öncesi eğitime devam eden çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyecek nitelikte, özellikle sosyal problem çözme becerileri ve sosyal becerilere yönelik kazanımların ön planda tutulduğu, okul öncesi eğitim programına uygun eğitim etkinlikleri araştırmacılar tarafından planlanmıştır.

Eğitim Etkinliklerinin Hazırlanması

Alanyazında, müzelerde uygulanan eğitim programları ve eğitim etkinliklerine yönelik yapılmış araştırmalar, sosyal problem çözme becerileri ve sosyal becerilere yönelik hazırlanmış olan eğitim programları ve eğitim etkinlikleri incelenmiştir. Literatür araştırması sonucunda çocuklarda geliştirilmek istenen ilgili beceriler belirlenerek okul öncesi eğitim programında yer alan kazanım ve göstergelere doğrultusunda etkinlikler oluşturulmuştur. Eğitim etkinliklerinin, programda yer alan, çocuk merkezilik, somuttan soyuta, yakından uzağa, basitten karmaşığa ilkelerine uygun olmasına dikkat edilmiştir. Hazırlanan eğitim etkinlikleri 5 uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. "Oyuncak Müzesi Eğitim Etkinlikleri" ve materyalleri tekrar gözden geçirilmiş ve son şekli verilmiştir. Eğitim etkinliklerinin süresi ilk 2 hafta okulda ve 8 hafta oyuncak müzesinde olmak üzere toplamda 10 haftadır. Eğitim etkinlikleri, haftada iki gün uygulanmak üzere toplamda 20 etkinliktir.

Okul Dışı Öğrenme Ortamının Planlanması

Eğitimin uygulanacağı okul dışı öğrenme ortamının belirlenmesi için Malatya ilinde bulunan müzeler gezilmiştir. Gezilen müzeler; müze ortamı, müzenin çocuklar açısından ilgi çekiciliği ve uygulama yapma imkânları açısından değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda Malatya Sanat Sokağında bulunan Oyuncak Müzesi ve Çocuk Oyun Evi uygulama yapmak için uygun bulunmuştur. 2016 yılında açılan oyuncak müzesi ve çocuk oyun evi iki katlı geniş bir konak içinde oluşturulmuştur. Müzede, Türkiye'nin ve dünyanın çeşitli bölgelerine ait bez bebek koleksiyonu ve yerli üretim oyuncakların yer aldığı müze bölümüne ek olarak çocuk kütüphanesi, sanat atölyesi, drama bölümü ve etkinlik atölyesi olmak üzere çocukların gelişimlerini desteklemeye yönelik alternatif ortamlar bulunmaktadır. Araştırma hakkında bilgi vermek için müze yönetimi ile iletişime geçilmiş, araştırmanın amacı, içeriği, süreci hakkında detaylı bilgi verilmiştir.

Uygulama İzinleri

Eğitim etkinliklerinin uygulanması için il milli eğitim müdürlüğünden alınan 61316475-44-E.18097463 sayılı uygulama iznine ek olarak, yapılacak müze gezilerinin hangi tarihlerde, kimlerle ve nasıl yapılacağı gibi bilgileri içeren gezi planı, gezi güzergâhı ve gezi izin dilekçesi okul müdürüne teslim edilerek müze gezilerinin planı hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Ailelerden araştırma için onam formu alınmıştır.

Ön Testlerin Uygulanması

Eğitim etkinliklerinin hazırlanmasının ardından ön testler uygulanmıştır. Ölçeklere ilişkin ön test uygulamaları bittikten sonra çocuklarla görüşmeler yapılmıştır.

Eğitim Etkinliklerinin Uygulanması

Ön testler uygulandıktan sonra eğitim etkinlikleri, ilk iki hafta okulda uygulanan eğitim etkinliklerinin ardından deney gurubu ile birlikte 8 hafta boyunca çarşamba ve cuma günleri olmak üzere

haftada 2 gün oyuncak müzesine düzenlenen gezilerde uygulanmıştır. Müze gezileri ortalama 1,5-2 saat sürmüştür. Yapılan her geziden önce müze yetkilileri ile görüşülmüş, o gün müzede uygulanacak olan eğitim etkinliklerinin içeriği, amacı, süreci ve uygulanması hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Araştırmacı, her hafta uygulayacağı eğitim etkinliği ile ilgili materyalleri, çocukları okuldan almadan önce müzeye getirmiş, uygulamayı yapacağı bölümde gerekli düzenlemeleri yaparak eğitim ortamını önceden hazırlamıştır. Her hafta sosyal problem çözme becerileri ve sosyal becerileri desteklemeye yönelik oyun, drama, müzik, hareket, sanat, Türkçe, okuma yazmaya hazırlık vb. farklı etkinlikler müze bölümü, drama sahnesi, kütüphane, sanat atölyesi, etkinlik atölyesi olmak üzere müzenin farklı bölümlerinde uygulanmıştır.

Son Test ve Kalıcılık Testlerinin Uygulanması

Oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinlikleri uygulamaları tamamlandıktan sonra ön test olarak uygulanan ölçek ve uygulama sonrası görüşme soruları aynı koşullar altında tekrar uygulanmıştır. Ayrıca, uygulamaların kalıcılığını test etmek amacıyla deney grubuna uygulama bitiminden 3 hafta sonra kalıcılık testi uygulanarak veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Karma desen kullanılan araştırmada nicel verilerin analizinde, ölçeklerden elde edilen deney ve kontrol gruplarına ait ön test/son test, deney grubuna ait kalıcılık testi ölçüm puanları bilgisayar kodlama cetvellerine geçirilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini anlamak için Shapiro-Wilk normallik testi yapılmıştır. Çünkü örneklem sayısının 50'nin altında olduğu araştırmalarda Shapiro-Wilk normallik testi, 50'den fazla olduğu araştırmalarda ise Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi yapılmaktadır (Büyüköztürk,2018). Sosyal Problem Çözme Becerileri Ölçeği normallik testi sonucunda, ön test verileri normal dağılım gösterdiği için parametrik testler, son test verileri ise normal dağılım göstermediği için non-parametrik testler kullanılmıştır. Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeğinde ise, verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiş ve parametrik testler kullanılmıştır.

Nitel verilerin analizinde ise nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan yöntemlerden biridir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). İçerik analizinin temel amacı, yapılan bir araştırma sonucunda elde edilen verileri ifade etmek için kullanılacak kavram ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla, içerik analizi süreci; verilerin kodlanması, temaların belirlenmesi, belirlenen kodların ve temaların düzenlenmesi ve elde edilen bulguların tanımlanarak yorumlanması şeklinde 4 basamaktan oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi aşamalarına uygun olarak analiz edilmiştir. Görüşme yapılan çocuklar Ç1, Ç2 şeklinde kodlanmıştır. Çocukların görüşlerine doğrudan alıntı yoluyla tırnak içinde yer verilmiştir.

BULGULAR

Araştırma probleminize dayalı olarak bulgularınızı bu bölümde bölümde araştırmanın nicel ve nitel boyutundaki bulgulara yer verilmiştir.

Sosyal Problem Çözme Becerilerine İlişkin Bulgular

Tablo 1.

Sosyal problem çözme becerileri ölçeği ön test puanları bakımından gruplar arası farklılığa ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

Grup	N	Ss	Sd	t	p
Deney	18	1,94	1,69	35	-, 448
Kontrol	19	2,21	1,90		

Sosyal problem çözme becerileri ölçeğinden deney grubu çocukların aldıkları puan ortalamaları ($\bar{X}= 1,94$) ve kontrol grubu çocukların aldıkları puan ortalamalarına ($\bar{X}= 2,21$) bakıldığında, deney ve kontrol grubu çocukların ön test puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($t_{64} = -, 448, p>,05$)

Tablo 2.

Sosyal problem çözme becerileri ölçeği son test puanları bakımından gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann Whitney u testi sonuçları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	P
Deney	18	26,92	484,50	28,500	-4,412	,000*
Kontrol	19	11,50	218,50			

Oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinliklerine katılan deney grubu çocuklar ile uygulamaya katılmayan kontrol grubu çocukların Sosyal Problem Çözme Becerileri Ölçeği son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($u= 28,500, p<,05$). Sıra ortalamaları ve toplam puanları incelendiğinde deney grubundaki çocukların almış oldukları puanların ortalamasının kontrol grubundaki çocuklardan anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.

Deney grubu çocukların sosyal problem çözme becerileri ön test- son test- kalıcılık testi puanları arasındaki farklılığa ilişkin Friedman testi sonuçları

Ölçüm	N	X	Ss	Friedman Testi		p	df	Anlamlı Fark
				Sıra Ort.	Ki Kare			
Ön Test	18	1,94	1,69	1,06				1-2
Son Test	18	5,27	,82	2,31	31,684	,000*	2	1-3
Kalıcılık	18	5,72	,57	2,64				

1. Ön Test 2.Son Test 3.Kalıcılık Testi

Deney grubu çocukların Sosyal Problem Çözme Becerileri ölçeği ön test puan ortalaması $\bar{X}= 1,94$, son test puan ortalaması $\bar{X}= 5,27$ ve kalıcılık testi puan ortalamasının $\bar{X}= 5,72$ olduğu görülmektedir. Deney grubu çocukların ön test- son test ve kalıcılık testi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($\chi^2_{(2,N= 18)}= 31,684, p<,05$). Deney grubu çocukların ön test puanının, son test puanına ve kalıcılık testi puanına göre anlamlı derece düşük olduğu görülmektedir. Deney grubu

çocukların son test puanları ile kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>,05$).

Tablo 4.

Kontrol grubu çocukların sosyal problem çözme becerileri ölçeği ön test-son test puanları arasındaki farklılığa ilişkin Wilcoxon testi sonuçları

Kontrol Grubu Ön Test-Son Test	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Negatif Sıralar	5	4,50	22,50	-,525	,599
Pozitif Sıralar	5	6,50	32,50		
Fark Olmayan	9				

*Negatif sıralara dayalı

Kontrol grubu çocukların ön test son test sonuçları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($z= -,525, p>,05$). Fark puanlarının fark olmayanlar lehine olması ($n=9$) kontrol grubu çocukların ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Sosyal Becerilere İlişkin Bulgular

Tablo 5.

Okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeği ön test puanları bakımından gruplar arasındaki farklılığa ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

Ön Test		N	X	Ss	sd	T	p
Başlangıç Becerileri	Deney Grubu	18	2,52	,28	25,532	4,169	,000*
	Kontrol Grubu	19	1,88	,61			
Akademik Destek Becerileri	Deney Grubu	18	2,07	,39	28,651	-1,429	,164
	Kontrol Grubu	19	2,33	,69			
Arkadaşlık Becerileri	Deney Grubu	18	2,12	,30	25,276	-1,875	,072
	Kontrol Grubu	19	2,44	,66			
Duyguları Yönetme Becerileri	Deney Grubu	18	2,12	,40	28,243	-1,275	,213
	Kontrol Grubu	19	2,36	,73			

Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği (OSBED) başlangıç becerileri hariç tüm alt boyutlarda deney grubu ve kontrol grubu çocukların ön test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>,05$)

Tablo 6.

Okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeği son test puanları bakımından gruplar arası farklılığa ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

Son Test		N	X	ss	Sd	t	p
Başlangıç Becerileri	Deney Grubu	18	4,15	,42	35	7,444	,000*
	Kontrol Grubu	19	2,99	,51			
Akademik Destek Becerileri	Deney Grubu	18	4,03	,33	35	4,936	,000*
	Kontrol Grubu	19	3,28	,55			

Beceriler	Grup	n	X̄	Ss	sd	T	P
Arkadaşlık	Deney	18	4,00	,31	35	4,751	,000*
	Kontrol	19	3,34	,50			
Duyguları	Deney	18	3,93	,31	29,173	4,596	,000*
	Kontrol	19	3,26	,54			

Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği (OSBED) tüm alt boyutlarda, deney grubunda yer alan çocukların son test puan ortalamaları ile kontrol grubunda yer alan çocukların son test puan ortalamaları arasında deney grubu lehinde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p < .05$).

Tablo 7.

Deney grubu çocukların okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeği ön test- son test- kalıcılık testi puanları arasındaki farklılığa ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Alt Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Başlangıç Becerileri	Denekle rarası	,801	17	,047	41	,000*	1-2 2-3
	Ölçüm	55,725	2	27,862	5,4		
	Hata	2,280	34	,067	7		
	Toplam	58,806	53				
Akademik Destek Becerileri	Denekle rarası	1,078	17	,063	66	,000*	1-2 2-3
	Ölçüm	73,399	2	36,700	5,8		
	Hata	1,874	34	,055	5		
	Toplam	76,351	53				
Arkadaşlık Becerileri	Denekle rarası	,667	17	,039	72	,000*	1-2 2-3
	Ölçüm	71,304	2	35,652	0,4		
	Hata	1,682	34	,049	7		
	Toplam	73,653	53				
Duyguları Yönetme Becerileri	Denekle rarası	1,150	17	,068	82	,000*	1-2 2-3
	Ölçüm	69,772	2	34,886	8,3		
	Hata	1,432	34	,042	89		
	Toplam	72,354	53				

1: Ön Test 2: Son Test 3: Kalıcılık Testi

Deney grubunda yer alan çocukların Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği tüm alt boyutlarda ön test, son test ve kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p < ,05$). Ön test son test puanları arasında son test lehine ($p < ,05$), son test kalıcılık testi puanları arasında kalıcılık testi lehine ($p < ,05$) anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 8.

Kontrol grubu çocukların okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeği ön test- son test puanları arasındaki farklılığa ilişkin bağımlı örneklem t testi sonuçları

Ölçüm	n	X̄	Ss	sd	T	P
-------	---	----	----	----	---	---

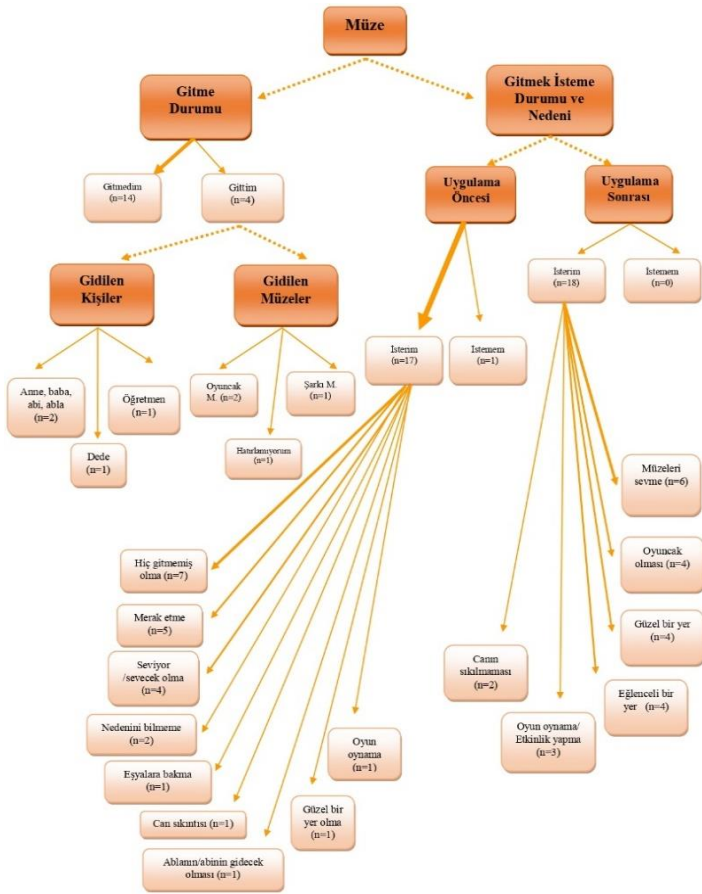
Beceriler	Grup	n	X̄	Ss	sd	T	P
Başlangıç	Ön Test	19	1,88	,61	18	-15,571	,000*
	Son Test	19	2,99	,51			
Akademik Destek	Ön Test	19	2,33	,69	18	-13,911	,000*
	Son Test	19	3,28	,55			
Arkadaşlık	Ön Test	19	2,44	,66	18	-10,541	,000*
	Son Test	19	3,34	,50			
Duyguları Yönetme	Ön Test	19	2,36	,73	18	-11,283	,000*
	Son Test	19	3,26	,54			

Kontrol grubunda yer alan çocukların Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği tüm alt boyutlarında son test lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < ,05$).

Çocukların Müzelerle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular

Deney grubu çocukların müzede uygulanan eğitim etkinlikleri öncesinde ve sonrasında müzeye bakış açılarını değerlendirmek için çocuklarla görüşmeler yapılmıştır. Bu bölümde, görüşmeler sonucunda "Çocuk Görüşme Form"larından elde edilen bulgular; "Müze Deneyimi ve Müzeye Gitmek İsteme", "Müze Tanımı ve Müzelerin İçeriği", "Müzelerin İşlevi" ve "Hayali Müze İçeriği" temaları altında verilmiştir.

Müze Deneyimi ve Müzeye Gitmek İsteme

Şekil 1. Müze deneyimi ve müzeye gitmek isteme

Deney grubunda yer alan çocuklara, Oyuncak Müzesi'nde uygulanan eğitim etkinlikleri öncesinde "Daha önce hiç müzeye gittin mi? Gittiysen kimlerle ve hangi müzeye/müzelere gittin?" soruları yöneltilerek geçmiş müze deneyimleri belirlenmiştir. Çocukların çoğunluğu (n=14) daha önce müzeye gitmediklerini belirtirken, müzeye gittiklerini (n=4) ifade eden çocuklar da vardır. Bazı ifadeler şu şekildedir:

Hayır. Gitmedim. (Ç10)

Annem, babam ve abimle gittim. Ama hangi müze olduğunu hatırlamıyorum. (Ç9)

Dedemle beraber oyuncak müzesine gitmiştik. (Ç15)

Deney grubunda yer alan çocuklara, Oyuncak Müzesi'nde uygulanan eğitim etkinlikleri öncesinde "Müzeye gitmek ister misin?" sorusu yöneltilerek müzeye gitmeye ilişkin düşünceleri belirlenmiştir. Araştırmaya katılan deney grubu çocukların büyük bir çoğunluğu (n=17) müzeye gitmek istediklerini belirtirken 1 çocuk gitmek istemediğini belirtmiştir. Gitmek isteme nedenlerine bakıldığında çocukların çoğunluğu (n=7) daha önce müzeye gitmediği için gitmek istediğini ifade ederken müzeleri merak ettiğini (n=5), sevecek/seviyor olduğu için gitmek istediğini (n=4) ifade eden çocuk sayısı da çoğunluktadır. Bazı ifadeler şu şekildedir:

İsterim. Çünkü daha önce hiç gitmedim. Abim de bir kez gitmiş. Merak ediyorum(Ç1)

Gitmek isterim. Çünkü orayı hiç görmedim. Merak ediyorum. (Ç2)

Oradaki eşyalara bakmak için gitmek isterim. (Ç7)

Evet. Orayı çok severim bence. (Ç10)

Deney grubu çocuklara uygulama sonrasında ise "Müzeler tekrar gitmek ister misin? Neden?" sorusu sorularak müzeye tekrar gitmek isteme durumları belirlenmiştir. Oyuncak müzesi eğitim etkinlikleri sonrasında çocukların tamamı (n=18) müzelerine tekrar gitmek istediklerini ifade etmişlerdir. Müzeye tekrar gitmek isteme nedenlerine bakıldığında, çocukların çoğunluğu (n=6) müzeleri sevdiği için tekrar gitmek istediklerini belirtirken müzelerde oyuncak olduğu için (n=4), müzeler güzel yerler olduğu için (n=4), müzeler eğlenceli yerler olduğu için (n=4) müzelerine tekrar gitmek istediklerini belirten çocuklar da çoğunluktadır. Bazı ifadeler şu şekildedir:

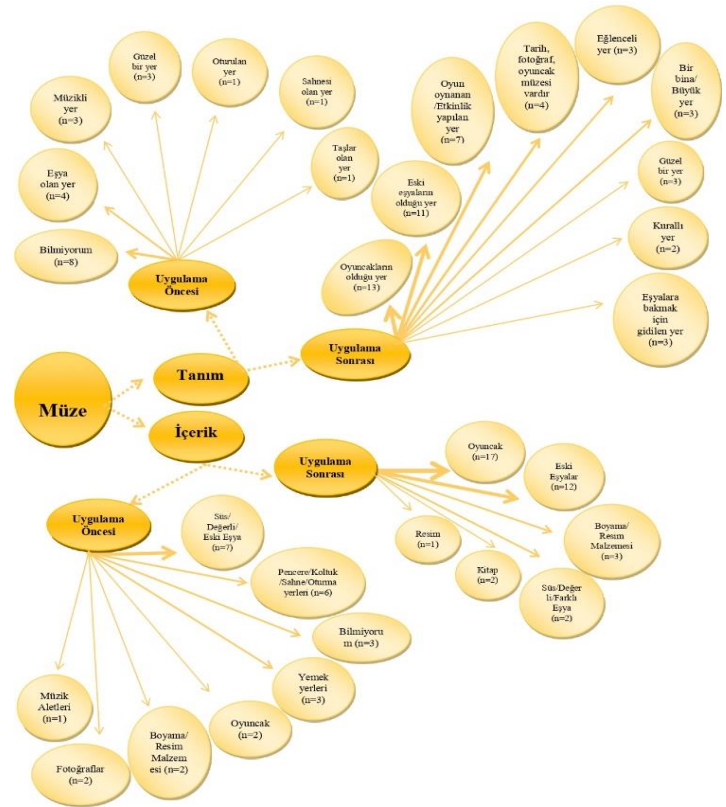
Evet. Çok seviyorum müzeleri. (Ç9)

İsterim. Oyuncaklar çok güzeldi. Bir de boya yapıyorduk. (Ç14) İsterim.

Çünkü orada çok eğleniyoruz. (Ç18)

Evet. Güzel. Canım sıkılmıyor orada. (Ç3)

Müze Tanımı ve Müzelerin İçeriği

Şekil 2. Müze tanımları ve müzelerin içeriği

Deney grubunda yer alan çocuklara, oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinlikleri öncesinde "Müzeler nasıl yerlerdir? Müze denildiğinde aklına neler geliyor?" ve "Müzelerde neler vardır?" soruları yöneltilmiştir. Müzelerin nasıl yer olduğu ile ilgili çocukların çoğunluğu (f=8) müzelerin nasıl yerler olduğunu bilmediklerini, müze denildiğinde akıllarına bir şey gelmediğini belirtirken, müzelerde eşyaların olduğu (f=4), müzelerin müzik

çalınan/oyunan müzikli yerler olduğu (f=3) ve müzelerin güzel yerler olduğu (f=3) ifade edilen diğer görüşlerden bazılarıdır. Müzelerde neler olduğuna ilişkin olarak çocukların çoğunluğu (n=7) müzelerde süs /değerli/ eski eşya olduğunu belirtirken, Pencere, koltuk sahne, oturma yerleri olduğunu (n=6) ve müzede neler yer aldığını bilmediğini (n=3) belirten çocuklar da çoğunluktadır. Bazı ifadeler şu şekildedir:

Şarkılı bir yer olabilir. Oyunlar vardır. Oturma yeri vardır. Yemek yeme yeri vardır. (Ç2)

Süs, cam süsler, misket ve saatler vardır. (Ç6)

Değerli eşyalar vardır. Bir de süsler vardır. (Ç7)

Lambaları kapatıyorlar. Sahne açılıyor. (Ç9)

Taşlar olan bir yerdir. Yemek vardır. Cips, kola ve tavuk vardır. (Ç10)

Aklıma bir şey gelmedi. (Ç12)

Müzik aleti çalınır, oynanır. Müzik dolu bir yerdir. (Ç13)

Hiçbir şey gelmiyor aklıma. (Ç17)

Oyuncak Müzesi Eğitim Etkinlikleri uygulaması sonrasında da aynı şekilde “Müzeler nasıl yerlerdir? Müze denildiğinde aklıma neler geliyor?” ve “Müzelerde neler vardır?” soruları yöneltilerek çocukların uygulama öncesi ve sonrasında müzeler hakkındaki bilgi ve düşüncelerindeki değişim belirlenmiştir. Müzelerin nasıl yer olduğu ile ilgili çocukların büyük çoğunluğu (n= 13) müzeleri oyuncakların olduğu yerler olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte eski eşyaların bulunduğu yerler (n=11), oyun oynanan etkinlik yapılan yerler olduğunu (n=7) ifade eden çocuklar da çoğunluktadır. Müzelerde neler olduğuna ilişkin olarak çocukların neredeyse tamamı (n=17), müzede oyuncak bulunduğunu belirtmiştir. Yine büyük bir çoğunluk (n=12) müzelerde eski eşyaların bulunduğunu ifade etmiştir. Bazı ifadeler şu şekildedir:

Aklıma eski oyuncaklar, eski mutfak malzemeleri geliyor. Çocuk müzeleri vardır. Çocuklar için çok eğlenceli yerlerdir. (Ç1)

Oyuncaklar vardır. Bağırarak, çağırarak yoktur. Koşmak yoktur. Koşarsak bir yerleri devirebiliriz. Orada oynayabiliriz. Oyuncaklar olur. Kitaplar olur. Boyama yapılır. Camlarda oyuncaklar vardır. Eski fotoğraf makineleri vardır. (Ç2)

Oyuncak müzesi vardır. Güzel yerlerdir. Çok insan vardır. Değişik oyuncaklar vardır. Oyuncaklar, araba, bebek olur. Resimler olur. Camla kaplanmış oyuncaklar, eski eşyalar, eski kameralar olur. (Ç3)

Oyuncaklar, arabalar vardır. Eski eşyalar olur. Eski tabaklar, tencereler, eski telefonlar, eski kartlar, anahtarlar vardır. (Ç4)

Oyuncak müzesinde oyuncaklar olur. Camların içinde oyuncaklar olur. Tarih müzelerinde eski eşyalar olur. (Ç8)

Tahtalarla boyama yapılır. Oyuncaklar vardır. Dokunmadan bakılır. (Ç14)

Deney grubunda yer alan çocuklara, oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinlikleri öncesinde “Müzeye gittiğinde neler yaparsın? Müzede neler yapılır/ yapılabilir?” sorusu yöneltilmiştir. Çocukların çoğunluğu (n=6) müzede oyun oynanacağını ifade ederken müzede ne yapıldığı ile ilgili fikrinin olmadığını (n=5) belirten çocuklar da çoğunluktadır. Bazı ifadeler şu şekildedir:

Oyun oynayabiliriz. Saklambaç oynayabilirim. (Ç2)

Oyuncaklara binilebilir. Yemek yenilebilir. Elbise alınabilir. (Ç3)

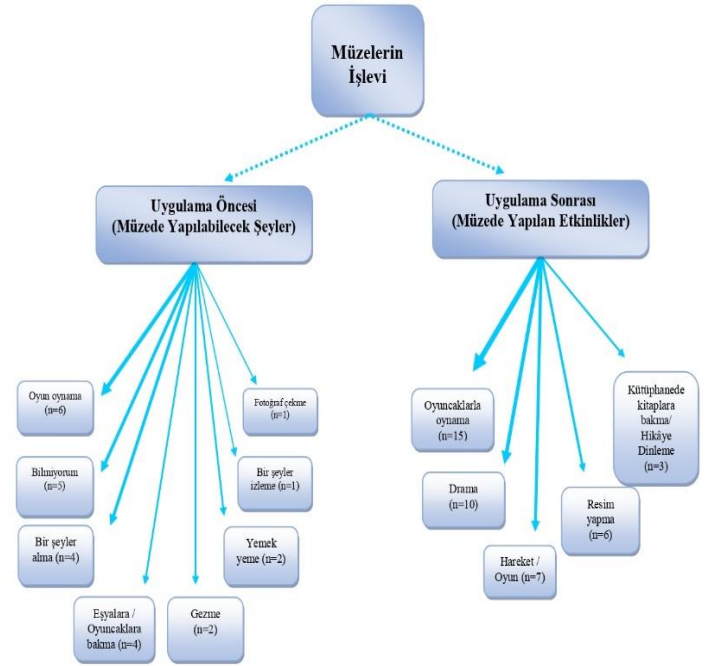
Gezmek için gidilir. Bakarız, eğleniriz, fotoğraf çekeriz. (Ç6)

Bakmak için gidilir. Eşyalara bakılır. (Ç7)

Bir şey yapılmaz. (Ç17)

Bilmiyorum. (Ç4)

Müzelerin İşlevi

Şekil 3. Müzelerin işlevi

Deney grubunda yer alan çocuklara, oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinlikleri sonrasında ise “Müzede neler yaptın/yaptınız?”, “Müzeye gittiğinde en çok ne yapmaktan hoşlandın/eğlendin?” soruları yöneltilmiştir. Çocukların çoğunluğu (n=15) müzede çeşitli oyuncaklarla oyun oynadıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte drama (n=10), hareket/oyun etkinliği (n=7) yapıldığı belirtilen diğer görüşlerdendir. Bazı ifadeler şu şekildedir:

Oyuncaklarla oynadık. Kütüphane vardı. Hikâye okuduk. Kitaplara baktık. Oyuncak atlara bindik. En çok ahşap boyamayı sevdim. (Ç1)

Resim yaptık. Ahşap ayakbaklıları boyadık. Oyun oynadık. Manavcılık oynadık. En çok manavcılık oynamayı sevdim. (Ç2)

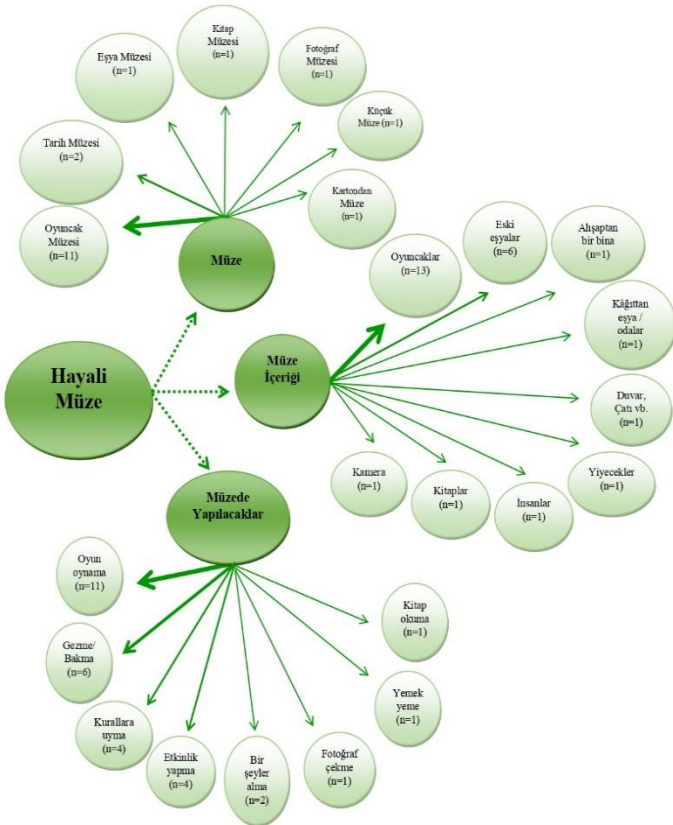
Oyuncakları canlandırdık. Oyun oynadık. Resim yaptık. Ben en çok resim yapmaktan hoşlandım. (Ç4)

Boyama yaptık, oyuncaklarla oynadık. Kırmızı ve mavi takım olduk, Bulmaca oyununu oynadık. En çok takımlı kroki oyununu ve hazine avı oyununu beğendim. (Ç7)

Kütüphanede kitapları inceledik. Vak Vak ve Pon Pon’u evine ulaştırdık. En çok bu oyunu sevdim. (Ç13)

Oyun oynadık, bazı kartlar bulduk. Onları birleştirip oyuncak müzesi resmi yaptık. En çok kart bulmaca oyununu (kroki) sevdim. (Ç18)

Hayali Müze İçeriği

Şekil 4. Hayali müze içeriği

Deney grubunda yer alan çocuklara, oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinlikleri sonrasında “Sen bir müze kurmak isteseydin neyin müzesini kurardın?” sorusu yöneltildiğinde, çocukların çoğunluğu (n=11) oyuncak müzesi kurmayı hayal ettiğini ifade etmiştir. Çocuklara, “Hayal ettiğin bu müzede neler olurdu?” sorusu yöneltildiğinde, çocukların çoğunluğu (n=13) oyuncaklar olurdu şeklinde görüş belirtmişlerdir. Çocuklara, “Hayal ettiğin bu müzede çocukların ne yapmalarını isterdin?” şeklinde soru yöneltildiğinde, çocukların çoğunluğu (n=11) müzeye gelen çocukların oyun oynamalarını istediğini ifade etmiştir. Bazı ifadeler şu şekildedir:

Oyuncak müzesi kurardım. Eski oyuncaklar, makineler olurdu. Müzeye gelenler fotoğraf çekerlerdi oyuncaklarla oynarlardı. (Ç2)

Oyuncak müzesi kurardım. Oyuncaklar, yemekler, şapkalar olurdu. Çocuklar, oyun oynayabilirler. Yemek yiyebilirler. Beraber oynar, paylaşırız. (Ç10)

Eşya müzesi kurardım. İçinde, eski eşyalar, tabak, çanak, bardak olurdu. Gelenlerin hiçbir şeye dokunmamalarını, onlara bakmalarını isterdim. Etkinlik yaptırırdım. Serbest resim yaptırırdım. Klasik şeyler çizdirirdim. Mesela ağaç çizdirirdim. (Ç6)

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

A Araştırma sonucunda, deney grubu çocukların sosyal problem çözme becerileri son test puanlarının kontrol grubu çocuklardan anlamlı derecede yüksek olduğu ve deney grubu çocukların sosyal problem çözme becerileri son test ve kalıcılık testi puanlarının ön

test puanlarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinliklerinin etkili olduğunu göstermektedir. Araştırma kapsamında planlanan etkinlikler, çocukların sosyal problem çözme becerilerini geliştirmeye ve desteklemeye yönelik olan farklı sosyal problem durumlarını içeren drama, oyun, hikâye okuma, sanat çalışmaları gibi farklı yöntem ve teknikler kullanılarak yapılan etkinliklerdir. Özellikle, bu etkinliklerin normal sınıf ortamı yerine oyuncak müzesinin kütüphane, etkinlik atölyesi, drama salonu, müze bölümü, sanat atölyesi gibi farklı bölümlerinde zengin uyarıcı materyallerle gerçekleştirilmesinin kazandırılmak istenen becerilerin öğretiminde etkili olduğu görülmüştür. Deney grubu çocukların Sosyal Problem Çözme Becerileri Ölçeği'nden aldıkları son test puanı ile kalıcılık testi puanı arasında anlamlı farklılığın olmaması, oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinliklerinin kalıcı olduğunu göstermektedir. Eğitim etkinliklerinin kalıcı olmasında, çocuklarda sosyal problem çözme becerilerini destekleyici etkinliklerin 10 hafta boyunca haftada iki gün sistematik bir şekilde uygulanmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırma bulguları, sosyal problem çözme becerilerine yönelik geliştirilmiş, farklı öğrenme yöntemleri ve etkinlikler ile zenginleştirilerek verilen eğitim programlarının çocukların sosyal problem çözme becerilerini olumlu yönde etkilediğine (Bernard Opitz, V., Sriram, N. & Nakhoda Sapuan, 2001; Dereli, 2008; Gür ve Koçak, 2018; Hune & Nelson, 2002; Kayılı, 2015; Korba, Hemmeter, Golden & Nuhring, 2022; Uysal, 2016) ilişkin araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Kontrol grubu çocukların ön test-son test sonuçlarına bakıldığında sosyal problem çözme becerilerinde herhangi bir değişim olmadığı görülmüştür. Bu durum, kontrol grubunda yer alan çocuklara herhangi bir eğitim etkinliği uygulanmaması ile açıklanabilir. Mestci, Gökkaya ve Ormankıran (2019), yapmış oldukları araştırmada Duygu Düzenleme Eğitim programının çocukların sosyal problem çözme becerilerine etkisini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, herhangi bir uygulama yapılmayan normal eğitime devam eden çocukların sosyal problem çözme becerilerinde herhangi bir fark görülmezken, deney grubunda yer alan çocukların sosyal problem çözme becerilerinde anlamlı bir fark görülmüştür. Yapılan bu araştırmada da içerisinde, duyguları tanıma, ifade etme, yönetme gibi becerileri bulunduran oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinlikleri deney grubu çocuklara uygulanırken kontrol grubu çocuklara uygulanmamıştır. Mestci, Gökkaya ve Ormankıran (2019)' un yapmış oldukları araştırma bulgularına benzer sonuçlar elde edilmiştir. Sosyal problem çözme becerilerine yönelik yapılmış benzer araştırmalarda da uygulama yapılmayan kontrol grubunun becerilerinde herhangi bir değişim olmadığı görülmüştür (Kayılı, 2015; Uysal, 2016).

Araştırma sonuçlarına göre deney grubu çocukların sosyal beceri son test puanlarının kontrol grubu çocuklara göre anlamlı derecede yüksek olduğu ve deney grubu çocukların sosyal beceri son test ve kalıcılık testi puanlarının ön test puanlarına göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu uygulanan eğitim etkinliklerinin çocukların sosyal becerileri üzerinde olumlu etkisi

olduğunu göstermektedir. Araştırmanın, deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların öğrenim gördükleri anasınıflarında olduğu gibi ilkökul bünyesinde yer alan birçok anasının fiziksel şartları elverişsizdir (Ağgül Yalçın ve Yalçın, 2018) Çocuklara farklı ortamlarda etkinlik yapabilmeye fırsatı oluşturmak bir yana anasınıflarının fiziksel koşullar açısından yetersiz olması (Arslan Karaküçük, 2008) eğitim ortamının küçük olması ve yeterli materyal bulunmaması (Kök, Küçükkoğlu, Tuğluk ve Koçyiğit, 2007; Ramazan, Arslan Çiftçi ve Tezel, 2018) gibi nedenlerden dolayı sınıfların birçoğunda öğrenme merkezleri yeterli ve etkili şekilde kullanılmamaktadır (Aysu ve Aral, 2016; Gülay Ögelman ve Karakuzu, 2016). Ancak, yapılan bu araştırma ile deney grubu çocuklara her hafta oyuncak müzesinin farklı bölümlerinde, zengin içerikli materyal ile aktif katılım gösterebildikleri, sosyal becerilerini desteklemeye yönelik ortamlarda çeşitli etkinlikler uygulanmıştır. Böylece çocukların duygularını ifade edebilme, başkalarının duygularını anlama, başarısızlıkla, grup baskısıyla başa çıkabilme, ne yapacağına karar verme, problem durumuna çözüm üretebilme gibi sosyal becerileri desteklenmiştir. Kontrol grubu çocuklar ise herhangi bir uygulamaya katılmamış ve sınıfta kendi programlarını takip etmişlerdir. Uzun bir süreç içeren ve her aşamasında çocukların sosyal becerilerini destekleyen oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinliklerine katılan deney grubu çocukların sosyal becerilerinin herhangi bir uygulamaya katılmayan kontrol grubu çocukların sosyal becerilerinden oldukça yüksek çıkmasının nedeninin uygulanan eğitim etkinlikleri olduğu söylenebilir. İlgili araştırma sonuçlarına bakıldığında, okul öncesi eğitim etkinlikleri ile desteklenen ve düzenli aralıklarla gerçekleştirilen alan gezilerinin (Kızıltaş, 2016), sosyal duygusal ve bilişsel gelişime yönelik hazırlanan müze gezilerinin (Abacı ve Usbaş, 2010), ilişkiyi başlatma ve sürdürme sosyal becerilerine yönelik hazırlanan drama etkinliklerinin (Eti, 2010) çocukların sosyal becerilerini olumlu yönde etkilediği, birden fazla gerçekleştirilen sanata dayalı alan gezilerinin ilkökul öğrencilerinin sosyal duygusal becerileri ile akademik becerilerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Erickson, Watson & Greene, 2020; Florick, Greene, Levenberg & Pogue, 2021). Ebeveynlerin müze ziyaretleri boyunca çocuklarının öğrenme durumları hakkındaki görüşlerini almak amacıyla yapılan bir araştırma ebeveynlerin, çocuk müzesi ziyaretleri sırasında çocuklarının sosyal beceri, problem çözme becerisi, duyu düzenleme gibi becerileri geliştirdiklerini keşfettiklerini göstermiştir (Luke vd., 2019). Anneler ve çocukları ile müze ziyaretleri yapılan başka bir araştırma sonucunda da anneler müze gezilerinin çocuklarının iletişim kurma, el becerisi, özgüven gibi becerilerini geliştirdiğini ve bilgi düzeylerini arttırdığını belirtmişlerdir (Bozkurt ve Tezel Şahin, 2020). Yapılan bu araştırmada da oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinliklerinin deney grubunda yer alan çocukların sosyal problem çözme becerileri ve sosyal becerilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazındaki bu sonuçlar araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Araştırmanın nicel boyuttaki son bulgusuna göre kontrol grubunda yer alan çocukların OSBED ölçeği ön test son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgunun, sınıf öğretmenin günlük planlarında sosyal becerileri desteklemeye yönelik etkinliklere düzenli olarak yer vermesinden

kaynaklandığı düşünülmektedir. Öğretmenlerin, sınıf içi uygulamalarında takip ettikleri Okul Öncesi Eğitim Programı'nda çocuklarda geliştirilmesi amaçlanan sosyal- duygusal gelişime yönelik kazanımların yer aldığı ve öğretmenin sınıf içinde uyguladığı etkinliklerde bu kazanımlara yer vermiş olabileceği göz önüne alındığında bu durumun okul öncesi eğitimin amaçları doğrultusunda gerçekleşmesi beklenen normal bir süreç olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte deney grubu çocukların son test ortalamalarının kontrol grubu çocukların son test ortalamalarından yüksek olduğu tespit edilmiştir (tablo 6). Kontrol grubu çocukların kendi arasında sosyal beceri son test puanları ön test puanlarından yüksek olsa da deney grubuna göre düşük seviyededir. Bu durumun deney grubuna uygulanan müze eğitim etkinliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmanın nitel boyutundaki bulgularına bakıldığında, müze deneyimine ilişkin olarak çocukların büyük bir çoğunluğunun daha önceden müzeye gitmedikleri tespit edilmiştir. Müzeye gittiğini ifade eden çocukların bir kısmının hatırlamadığını belirtmesi veya hayali içeriklerle yorum yapması müze deneyimlerinin olmadığını ortaya çıkarmıştır. Bu bulgu, müzede uygulanan eğitim etkinliklerinin çocukların müzelere bakış açısına etkisinin değerlendirilmesinde daha önce müze deneyimi yaşamış olma değişkenine bağlı olmaksızın objektif sonuçlar elde etme açısından önemli görülmektedir.

Çocukların müzeye gitmek isteme durumlarına ilişkin bulgulara bakıldığında, müzede uygulanan eğitim etkinlikleri öncesinde çocukların çoğunluğunun müzeleri daha önce hiç görmediği için merak ettiği ve müzeleri sevecekleri bir mekân olarak belirttikleri tespit edilmiştir. Vardi ve Demiriz (2019), öğretmenlerin okul öncesi dönemde yer alan çocukların meraklarına ilişkin görüşlerini inceledikleri araştırmalarında, yeni/farklı yöntem, etkinlik ve materyallerin çocukların meraklarını arttırdığını ve bu durumda heyecanlanma, gözlemlene ve soru sorma gibi tepkiler verdiklerini tespit etmişlerdir. Yapılan bu araştırmada da çocukların çoğunluğunun -kendileri için yeni bir kavram olan- müzelere daha önce hiç gitmediklerini, merak ettiklerini ifade etmeleri ilgili araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Yapılan başka bir araştırmada ise okul öncesi eğitime devam eden çocuklarla gerçekleştirilen müze gezileri öncesinde çocuklarla bireysel görüşmeler yapılmış ve çocukların müze gezilerine katılma konusunda olumlu duygulara sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Dağal ve Bayındır, 2016). Çocukların müzeleri merak etmeleri ve müzelere gitmek istemeleri uygulamalara isteyerek katıldıklarını ve müzelere karşı olumlu tutum sergilediklerini göstermektedir. Elde edilen bu bulgunun araştırmanın etkililiği açısından olumlu olduğu düşünülmektedir.

Çocukların uygulama sonrası müzeye tekrar gitmek isteme durumlarına ilişkin bulgulara bakıldığında, çocukların tamamının müzelere tekrar gitmek istediği, müzeleri sevdikleri, eğlenceli bir mekân olarak nitelendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların, uygulama öncesi müzeler hakkında bilgi sahibi olmadıkları göz önüne alındığında yapılan uygulama sonrasında müzeleri sevmeleri ve tekrar gitmek istemelerinde oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinliklerinin olumlu etkisinin olduğu

düşünülmektedir. Çocukların görüşleri incelendiğinde müzedeki eski zamana ait olan oyuncakları sevdikleri ve müzede oyun oynamak ve etkinlik yapmaktan keyif aldıkları görülmüştür. Özyürek, Tezel Şahin ve Gündüz (2018), nesilden nesile kültürel aktarımda oyun ve oyuncakların rolünü araştırdıkları çalışmalarında, oyunun kültürel mirasın sürdürülebilirliğine etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Aile ve okul ortamında yetişkinlerin kendi oynamış oldukları oyunları çocuklara öğretme sorumluluğunu almaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Kültürel özelliklerini tanımaları için çocuklara teknoloji ürünü olan oyuncakların yanı sıra el yapımı geleneksel oyuncak temin edilmesini, ayrıca çocukların kendi kendilerine veya yetişkin yardımı ile kendi oyuncaklarını yapabilecekleri ortamlar sağlanmasını önermişlerdir. Yapılan bu çalışmada da çocukların oyuncak müzesindeki geçmişe ait olan, doğal materyallerden yapılan oyuncakları incelemelerinin, müzede yapılan etkinlikler kapsamında kendi oyuncaklarını tasarlamalarının ve özellikle uygulamalara keyif alarak katılım sağlamalarının, müzeye bakış açılarının gelişimi, sosyal problem çözme becerileri ve sosyal becerilerinin gelişiminin yanı sıra oyuncaklar yoluyla kültürel özelliklerini tanımaları açısından da önemli olduğu düşünülmektedir. Ortaokul öğrencilerinin müze eğitime ilişkin görüşlerini almak amacıyla gerçekleştirilen bir araştırmada, öğrencilerin yapılan müze gezisi sonrasında aktif katımlı müze gezisini yararlı buldukları ve müze gezilerine karşı olumlu tutum geliştirdikleri, müze günlüklerinde müzede gördükleri eserler ve yaptıkları etkinlikler hakkında bilgi verdikleri ve bu etkinlikleri eğlenceli buldukları tespit edilmiştir (Karagözoğlu, 2020). Aile, okul veya arkadaş grubu ile müze ziyaretinde bulunan 4-8 yaş grubunda yer alan çocukların davranışlarının incelendiği başka bir araştırmada ise çocukların müze ziyaretleri sırasında müzede sergilenen eserlere büyük ilgi duydukları, eserlerin ne olduğu, kimler tarafından kullanıldığı gibi sorular sordukları görülmüştür. Müze gezisi sırasında çocukların spontane bir şekilde, müzedeki nesnelere oynamak, drama ve tahmin etme gibi deneyimler sergiledikleri ve çocukların müzelerle karşı tutumlarının genel olarak olumlu olduğu tespit edilmiştir (Ünal, 2012). Farklı yaş grupları ile gerçekleştirilen araştırma bulguları bu araştırmanın çocukların müzelerle ilişkin tutumlarına yönelik bulguları ile paralellik göstermektedir.

Müze tanımı ve müzelerin içeriğine ilişkin bulgulara bakıldığında, Oyuncak Müzesi eğitim etkinlikleri uygulaması öncesinde çocukların çoğunluğunun müzeleri tanımlayamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer çocukların ise müzelerle ilgili kavram karmaşası yaşadıkları, müzeleri müzik çalınan, yemek yenen, yardım edilen yerler olarak tanımladıkları tespit edilmiştir. Uygulama öncesinde çocukların müzeleri hayallerindeki gibi tanımladıkları, müzelerin tanımı ve amacı hakkında bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Çocukların çoğunluğunun müzelerde sandalye, koltuk gibi eşyaların bulunduğunu ifade ettikleri, dolayısıyla müzeleri oturulan, bir şeyler izlenen, yemek yenen yerler olarak düşündükleri görülmüştür. Genel olarak çocukların yapmış oldukları yorumlara bakıldığında, çoğunluğunun müzelerin tanımı ve içeriği hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir.

Oyuncak müzesinde uygulanan eğitim etkinlikleri sonrasında ise çocuklar müzeleri çoğunlukla oyuncakların olduğu ve eski eşyaların olduğu yerler olarak tanımlamışlardır. Ayrıca müze tanımlamalarına ilişkin açıklamalarına bakıldığında, müze kuralları, müzelerin fiziksel özellikleri, müzede neler yapıldığı ile ilgili olarak uygulamanın yapıldığı Oyuncak Müzesi'nin özelliklerinden bahsettikleri, müzelerin içeriğine ilişkin olarak müzelerde bulunan eserlerden, eşyalardan, materyallerden bahsettikleri dikkat çekmektedir. Çocukların Oyuncak Müzesi'nde uygulanan eğitim etkinlikleri öncesinde müzelerle ilgili kısa ve az sayıda görüş bildirdikleri, müzelerle ilgili kavram karmaşası yaşadıkları, genel olarak müzeleri hayali olarak tanımladıkları, müzelerin nasıl yerler olduğunu bilmedikleri, müzelerin içeriği hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülürken uygulama sonrasında daha fazla görüş bildirerek, nitelikli yorumlar yaptıkları, müzelerde bulunan nesne/eşyaları ifade ettikleri, müzelerle yönelik gerçekçi, doğru ve detaylı yorumlarda buldukları tespit edilmiştir.

Bu sonuçların müzede düzenli aralıklarla uygulanan eğitim etkinliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Alan yazında, müzelerin çocuklarda kazandırılmak istenen bilgi, becerilerde, gelişim alanlarında, müzelerle ilgili bilgi ve farkındalıklarını geliştirmede etkili bir öğrenme ortamı olduğuna yönelik benzer bulgular yer almaktadır (Dağal ve Bayındır, 2016; Karaca, Şenol, Akyol ve Can Yaşar, 2018; Karagözoğlu, 2020; Özyılmaz Akamca, Yıldırım ve Ellez, 2017; Pliogou, Gakos & Dedousi, 2018; Piscitelli ve Anderson, 2001; Rönkkö, Aerila & Grönman, 2016; Usal ve Buyurgan, 2016; Ünal, 2012). Yapılan bu araştırmanın bulguları ilgili alan yazındaki sonuçları desteklemektedir.

Müzelerin işlevine ilişkin bulgulara bakıldığında, uygulama öncesinde çocukların müzeyi avm, sinema gibi mekânlarla özdeşleştirdikleri görülmektedir. Çocukların bir kısmının konuyla ilgili bilgisi olmadığı ve bir kısmının müzelerde yapılabilecek şeyleri ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir araştırma sonucunda, müze eğitim programı öncesinde çocukların çoğunluğunun müzede neler yapılabileceği ile ilgili soruya hiçbir şey yapılmadan sadece yürünür şeklinde cevap verdikleri, çocukların müzeler, müzelerin içeriği ve işlevleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür (Öztürk Samur, Koçyiğit, İnci, Aydoğan ve Başara Baydilek, 2015).

Uygulama sonrasında ise çocukların müzede neler yapılabileceği ile ilgili gerçekçi ve doğru açıklamalar yaptıkları görülmüştür. Çocuklar müzede farklı haftalarda yapılan ve sevdikleri etkinlikleri anlatmışlardır. Çocukların farklı haftalarda yapılan etkinlikleri hatırlamaları, yapılan birden fazla etkinliğe örnek vermeleri ve etkinlikleri açıklamaları dikkat çekmektedir. Çocukların çoğunluğu oyun, hikâye ve çeşitli materyallerle aktif katılım sağladıkları drama, oyun gibi etkinlikleri ifade etmişlerdir. Bu durum oyuncak müzesinde uygulanan çeşitli eğitim etkinliklerinin çocukların zihninde kaldığının ve etkisinin devam ettiğinin göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Küçük çocukların müze yoluyla öğrenmelerinin doğasının araştırıldığı bir çalışma sonucunda çocukların tanıdığı kültür ve bağlamları içinde barındıran müze deneyimlerinin çocukların hafızada

tutma, keyif alma ve bu ortamda öğrenmelerinde güçlü arabulucular olduğu tespit edilmiştir. Özellikle çocuklar tarafından kolaylıkla tanımlanan hikâye ortamı, oyun ve nesnelere gömülü olan müze deneyimlerinin daha güçlü etkileri olduğu tespit edilmiştir (Anderson, Pisticelli, Weier, Everett ve Taylor, 2002). Yapılan bu çalışmada da çocukların oyuncak müzesi ziyaretlerinde aktif katılım sağladıkları, sosyal problem çözme becerilerini ve sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik ve çocukların yakın çevreleri ile ilişkili çeşitli etkinlikler yapılmış ve bu etkinlikler uygulama sonrası çocuklar tarafından ifade edilmiştir.

Alanyazında, müzelerde çocuklara yönelik bölümler olması, çocuklar için bağımsız müzeler kurulması ve sayılarının artırılmasının önemli olduğu ve çocuklarla müze ziyareti yapılırken sadece eserlere bakmak yerine öykü anlatma, drama ve rol oynama gibi etkinliklerin yapılması gerektiği belirtilmiştir (Kuruoğlu Maccario, 2002). Bu çalışmada da oyuncak müzesinde her hafta çocuklarla birlikte, müzenin farklı bölümleri kullanılmış ve bu bölümlerde çocuklara yönelik çeşitli etkinlikler yapılarak aktif katılımları sağlanmıştır.

Araştırmanın hayali müze içeriğine ilişkin bulgularına göre çocukların hayali müze tanımlarında müzelerde olabilecek şeyleri ifade ettikleri görülmektedir. Müzeye gelenlerin yapmasını istedikleri şeylere bakıldığında çoğunlukla müze eğitim etkinliklerinde yapılan şeyler ve uyulan kurallar olduğu dikkat çekmektedir. Bu bulgu, çocukların müze eğitim etkinliklerinde yapılan etkinlikleri içselleştirdiklerini, beğendiklerini göstermektedir. Çocukların hayali müze, müze içeriği ve müzede yapılacak şeyler ile ilgili görüşlerine bakıldığında, büyük çoğunluğunun oyuncaklar ve oyun oynama ile ilgili müze hayali kurduğu görülmektedir. Vygotsky (2004), hayal gücünün, gerçeklikle ilişkisi olmayan boş bir eğlence olmaktan ziyade yaşam için gerekli bir fonksiyon olduğunu, bireyin hayal gücü ile meydana getirdiği şeylerin daima önceki yaşantıları ile ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Bu görüşten yola çıkarak, çocukların hayallerindeki müze ile ilgili yorumlarına bakıldığında, oyuncak müzesinde gerçekleştirilen ve çocukların drama, oyun vb. yöntemlerle aktif katılımlarını sağlayan eğitim etkinliklerinin çocuklar tarafından benimsendiği ve sevildiği düşünülmektedir. Krakowski (2012)'nin araştırması sonucunda müze ziyareti yapan çocukların 1 yıl sonra bile anılarının çok canlı olduğu ve anılarını heyecanla anlattıkları, müzeleri sevdikleri görülmüştür. Araştırma bulgularından yola çıkılarak müzeler, çocuklar için eğlenerek aktif ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan okul dışı etkin öğrenme ortamı olarak nitelendirilebilir ve okul öncesi eğitimin desteklenmesine etkin olarak kullanılabilir.

Sonuç olarak, okul ortamı dışında zengin uyarıcı bir çevreye ve materyallere sahip olan oyuncak müzesinde düzenli aralıklarla, planlı bir şekilde gerçekleştirilen eğitim etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerilerine ve sosyal becerilerine olumlu katkıları olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan eğitim etkinlikleri sayesinde çocukların müzelerle karşı bilgi ve farkındalıkları artmış ve müzeleri sevilen, gidilmek istenen yerler olarak nitelendirmişlerdir. Tüm bu bulgular değerlendirildiğinde Oyuncak müzesinde uygulanan

eğitim etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarının gelişimlerine olumlu katkı sağlayan ve çocuklara farklı bakış açıları kazandıran etkili bir uygulama olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada çalışma grubuna sadece çocuklar dâhil edilmiştir. Yapılacak olan diğer çalışmalarda sürece aileler de dâhil edilerek müze eğitiminde aile katılımının etkisi incelenebilir. Araştırma kapsamında uygulamalar Oyuncak Müzesi'nde gerçekleştirilmiştir. Yapılacak olan diğer çalışmalarda doğrudan çocuklara yönelik olmayan tarihi, kültürel, sanatsal müzelerde çocuklara yönelik etkinlikler gerçekleştirilerek müze eğitim uygulamalarının çocukların müzelerle bakış açısı, tarihi, kültürel değerlere, sanata ilişkin bilgi ve farkındalıklarına etkisi incelenebilir. Okul dışı öğrenme ortamlarının uygulamanın gerçekleştirildiği müze ve uygulama içeriğine göre çocukların farklı alanlardaki gelişimlerine ve öğrenme düzeylerine etkisi gibi farklı konu ve disiplinlerde araştırmalar gerçekleştirilebilir.

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar araştırmaya eşit oranda katkı sağlamışlardır.

Etik Kurul Belgesi: Bu araştırma, Malatya İl Milli Eğitim müdürlüğünün 25/09/2019 tarihli 61316475-44-E.18097463 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür. Araştırma 2019 yılında tamamlandığından Etik Kurul Belgesi bulunmamaktadır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

KAYNAKÇA

- Abacı, O. (1999). *Müze eğitimi*. Sanatta Yeterlilik Tezi. Marmara Üniversitesi.
- Abacı, O. (2005). Erken çocukluk eğitiminde müzelerin yeri. M. Sevinç (Ed.), *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar* 1 içinde (s. 106-115). Morpa Kültür.
- Abacı, O. ve Usbaş, H. (2010). Investigation of the effects of the program "utilization of the museums for pre-school education" on 6 year-old children. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 1205-1209. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.173>
- Acer, D. (2010). Erken çocukluk eğitiminde fiziksel ortam ve özellikleri. İ.H. Diken (Ed.), *Erken çocukluk eğitimi* içinde (s. 374-399). Pegem.
- Adıgüzel, Ö. H. (2000). Müze pedagojisinin Türkiye'deki yansımaları ve müzelerdeki yaratıcı drama uygulamaları. *Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar Küreselleşme ve Yerelleşme* 3. Uluslararası Tarih Kongresi bildirileri, 1, 130-144.
- Ağgöl Yalçın, F. & Yalçın, M. (2018). Okul öncesi öğretmenlerin okul öncesi eğitimin sorunlarıyla ilgili görüşleri: Ağrı ili örneği. *İlköğretim Online*, 17(1), 367-383. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.413784>
- Akgün, E., Yılmaz, M. ve Arık, B. (2017). Müze ortamında anne-çocuk etkileşimi: bir pilot çalışma. *Mediterranean Journal of*

- Humanities*, 7(1), 15-24. <https://doi.org/10.13114/MJH.2017.316>
- Akman, B., Altınkaynak, Ş., Altınkaynak, Ş. Ö., Ertürk, H. G., & Gül, Ş. C. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin müze eğitimine ilişkin görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 97-115.
- Aktın, K. (2017). Okul öncesi dönemde müze eğitimi ile çocukların tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 465-486. <http://dx.doi.org/10.17860/mersinefd.336734>
- Anderson, D., Piscitelli, B., Weier, K., Everett, M. & Taylor, C. (2002). Children's museum experiences: identifying powerful mediators of learning. *Curator: The Museum Journal*, 45(3), 213-231.
- Arıkan, A. (2001). *Yedi on iki yaş arası çocuklara çizgi film yöntemi ile müze eğitiminin verilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Arslan Karaküçük, S. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel/mekânsal koşulların incelenmesi: *Sivas ili örneği*. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 307-320.
- Atalay, N. (2011). *İlköğretim 1. kademedeki müze eğitiminin görsel sanatlar kültürüne etkileri*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Aydal, M. (2009). *Sabancı müzesi resim koleksiyonu ve Sabancı müzesinin ilköğretim 6-14 yaş seviyesindeki öğrencilerin eğitimine katkısı*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Aydoğan, Y. & Ömeroğlu, E. (2003). Erken çocukluk döneminde genel problem çözme becerilerinin kazandırılması. OMEP 2003 Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Bildiri Kitabı 2, s. 458-468.
- Aysu, B. & Aral, N. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezleri hakkındaki görüş ve uygulamalarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(5), 2561-2574.
- Barnes, T. N., Wang, F. & O'Brien, K. M. (2017). Meta-analytic review of social problem-solving interventions in preschool settings. *Infant and Child Development*, 27(5), 1-22. <https://doi.org/10.1002/icd.2095>
- Bernard Opitz, V., Sriram, N. & Nakhoda Sapuan, S. (2001). Enhancing social problem solving in children with autism and normal children through computer-assisted instruction. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 31, 377-384.
- Bolat Aydoğan, K. E. (2019). Bir eğitim ortamı olarak müzeler nasıl olmalıdır? sanat eğitimi ortamı olarak müzelerden beklentiler. *Turkish Studies – Educational Sciences*, 14(6), 2883-2910. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.29183>
- Bozdoğan, Y. K. & Sünbül, A. M. (2016). Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin 'müze' kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(31), 107-127.
- Bozkurt, Ş. S. & Tezel Şahin, F. (2020). Aile katılımının çok boyutlu yararları ve pandemi sürecinde önemi. 9.Uluslararası Sosyal Beşerî ve Eğitim Bilimleri Kongresi Tam Metin Bildiriler, 469-477.
- Bulut, Ü. & Atilla, U. (2017). Müze eğitiminin çocuğun görsel sanatlar eğitimine etkileri. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 705-714.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem.
- Creswell, J. W. & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research* (2 th ed.). CA: Sage.
- Çelik, N. & Daşcan, Ö. (2014). *Son değişikliklerle okul öncesi eğitim programı ve etkinlik kitabı*. Anı.
- Çerkez, S. (2011). *Sosyal bilgiler dersinde müze eğitimine dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin akademik başarısına ve tutumlarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi.
- Dağal, A. B. & Bayındır, D. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarla yapılan müze gezilerinin çocukların müzelere karşı olumlu duygu ve bilgi düzeylerine etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(6), 264-281. <http://dx.doi.org/10.16991/INESJOURNAL.222>
- Dereli, E. (2008). *Çocuklar için sosyal beceri eğitim programının 6 yaş çocukların sosyal problem çözme becerilerine etkisi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Dilli, R. (2017). Öğretmenlerin müzelerin öğrenme ortamı olarak kullanımına ilişkin görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 214, 303-316
- Dirim, A. (2004). *Okul öncesi eğitimi*. Esin.
- Erickson, H. H., Watson, A. R. & Greene, J. P. (2020). An experimental evaluation of arts field trips. (EDRE Working Paper No. 2020-03). Annenberg Institute at Brown University.
- Eti, İ. (2010). *Drama etkinliklerinin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu çocukların sosyal becerileri üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi.
- Florick, L., Greene, J. P., Levenberg, R., & Pogue, R. (2021). The benefits of multiple arts-based field trips. *Phi Delta Kappan*, 102(8), 26-29. <https://doi.org/10.1177/00317217211013933>
- Freedman, M. R. (2010). A "healthy pizza kitchen" nutrition education program at a children's health museum. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 2(5), 343-354. <https://doi.org/10.1016/j.jneb.2010.01.012>

- Frogner, L., Hellfeldt, K., Ångström, A. K., Andershed, A. K., Källström, Å., Fanti, K. A., & Andershed, H. (2022). Stability and change in early social skills development in relation to early school performance: A longitudinal study of a Swedish cohort. *Early Education and Development*, 33(1), 17-37. <https://doi.org/10.1080/10409289>
- Gülaçtı, F. (2010). Türkiye’de ve dünyada erken çocukluk ve okul öncesi eğitimi. S. Tümkaya & F. Gülaçtı (Eds.), *Erken çocukluk eğitimi içinde* (s. 2-15). Nobel.
- Gülay Ogelman, H. & Karakuzu, E. (2016). MEB 2013 okul öncesi eğitim programı’nda belirtilen öğrenme merkezlerinin uygulamaya yansımalarının incelenmesi: Aydın ili örneği. *Kırkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 73-98.
- Gür, Ç. & Koçak, N. (2018). The effect of TMPT program on preschool children's social problem solving skills. *Eurasian Journal of Educational Research*, 73, 77-94. <https://doi.org/10.14689/ejer.2018.73.5>
- Hajovsky, D. B., Caemmerer, J. M. & Mason, B. A. (2022). Gender differences in children’s social skills growth trajectories. *Applied Developmental Science*, 26(3), 488-503. <https://doi.org/10.1080/10888691.2021.1890592>
- Hein, G. E. (2004). John Dewey and museum education. *Curator*, 4(47), 413-427. <https://doi.org/10.1111/j.2151-6952.2004.tb00136.x>
- Hornby, J. & Bobick, B. (2016). A survey of teen museum education participants and their parents. *The Clearing House: A Journal Of Educational Strategies, Issues And Ideas*, 89(4-5), 153-158. <https://doi.org/10.1080/00098655.2016.1170458>
- Hune, J. B. & Nelson, C. M. (2002). Effects of teaching a problem-solving strategy on preschool children with problem behavior. *Behavioral Disorders*, 27(3), 185-207. <https://doi.org/10.1177/019874290202700302>
- Ismail, N., Juhari, R., Madon, Z., Arshat, Z., Daud, M. N. & Azam, M. N. D. (2023). The use of scaffolding technique to improve children’s problem-solving skills. *Journal for ReAttach Therapy and Developmental Diversities*, 6(7s), 476-586.
- İnan, H. Z. (2011). Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı. F. Alisinanoğlu (Ed.), *Okul öncesi eğitimde özel öğretim yöntemleri içinde* (s. 1-22). Ankara: Pegem.
- Joseph, G. E. & Strain, P. S. (2010). Teaching young children interpersonal problem-solving skills. *Young Exceptional Children*, 13(3), 28-40. <https://doi.org/10.1177/1096250610365144>
- Karaca, N.H., Şenol, F.B., Akyol, T. ve Can Yaşar, M. (2018). Anasınıfına devam eden çocuklar için bir müze gezisi örneği. *Çocuk ve Gelişim Dergisi (ÇG-D)*, 2(2), 13-25.
- Karagözoğlu, N. (2020). Ortaokul öğrencilerinin etkinliklerle müze eğitimine ilişkin görüşleri: Yozgat Müzesi örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 33-50. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.610442>
- Kayılı, G. (2015). *Sosyal Beceri eğitimi programı ile desteklenmiş Montessori yönteminin anaokulu çocuklarının duyguları anlama ve sosyal problem çözme becerilerine etkisi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Kızıltaş, E. (2016). *Okul öncesi eğitim programında yer alan etkinliklerle bütünleştirilmiş alan gezisi etkinliklerinin 48-66 aylık çocukların sosyal duygusal beceri gelişimine etkisi*. Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Korba, J., Hemmeter, M. L., Golden, A. K. & Nuhring, K. (2022). The effects of progressive time delay to teach social problem-solving to preschoolers. *Journal of Early Intervention*, 44(3), 268-288. <https://doi.org/10.1177/10538151211052004>
- Kök, M., Küçükoğlu, A., Tuğluk, M. N., Koçyiğit, S. (2007). Okul öncesi eğitiminin sorunlarına ilişkin öğretmen görüşleri (Erzurum ili örneği). *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 160-171.
- Krakowski, P. (2012). Museum superheroes. *Journal of Museum Education*, 37(1), 49-58. <https://doi.org/10.1080/10598650.2012.11510717>
- Kramer, T. J., Caldarella, P., Christensen, L. & Shatzer, R. H. (2010). Social and emotional learning in the kindergarten classroom: evaluation of the strong start curriculum. *Early Childhood Education Journal*, 37, 303-309. <https://doi.org/10.1007/s10643-009-0354-8>
- Kuruoğlu Maccario, N. (2002). Müzelerin eğitim ortamı olarak kullanımı. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 275-285.
- Külük, C.Ş. (2015). *Gezici bavu müze uygulamaları ve Türkiye için bir model önerisi (Çorum müzesi örneği)*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Luke, J.J, Tomczuk, E.D., Foutz, S., Rivera, N., Brahms, L., Nelson, K., Hahn, B., Swank, M. & McKenney, K. (2019). What caregivers observe about their children’s learning during a visit to the children’s museum. *Journal of Museum Education*, 44(4), 427-438. <https://doi.org/10.1080/10598650.2019.1672136>
- Lynch, S. A. & Simpson, C. G. (2010). Social skills: Laying the foundation for success. *Dimensions of early childhood*, 38(2), 3-12.
- Marlina, S., Gistituati, N., Moeis, I., Solfemai S. & Suryana, D. (2023). Pro-social stimulation based on behavior problems to develop children's social skills in kindergarten. *Journal for ReAttach Therapy and Developmental Diversities*, 6(8s), 721-732.
- Mestci, S., Gökkaya, F. & Ormankıran, B. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 60-72 aylık çocukların sosyal problem çözme becerilerini geliştirmede duyu

- düzenleme eğitiminin etkililiği: Bir pilot çalışma. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 56-71.
- Mcdevitt, T.M. & Ormrod, J. E. (2010). *Child development and education*. NJ: Pearson.
- Nacar, S. (2019). *7. sınıf görsel sanatlar eğitimi dersinin müzede işlenmesinin öğrenci başarısına katkıları*. Yüksek Lisans Tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş., Aydoğan, Y., Çakan, M., Kılıç Çakmak, E., Özyürek, A., Gültekin Akduman, G., Günindi, Y., Kutlu, Ö., Çoban, A., Yurt, Ö., Koşar, H. & Karayol, S. (2014). Okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeği öğretmen formunun geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 3(8), 37-46.
- Önder, A., Abacı, O. & Kamaraj, I. (2009). "Müzelerin eğitim amaçlı kullanımı projesi": İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki marmara örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(25), 103-117.
- Öner, G. & Çengelci Köse, T. (2019). Müze ve tarihi mekânlarda değer ve beceri kazandırmaya yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri. *Turkish History Education Journal*, 8(1), 98-128. <https://doi.org/10.17497/tuhed.540967>
- Özer, M. & Yıldırım Polat, A. (2019). Okul öncesi dönemde müze ile eğitim: öğretmenler ne biliyor? Ne yapıyor?. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 396-430.
- Özmen, D. (2013). *5-6 Yaş grubu çocukların akran ilişkilerinin sosyal problem çözme becerisi açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Öztürk Samur, A., Koçyiğit, S., İnci, E., Aydoğan, S. ve Başara Baydilek, N. (2015). Impact of museum education on 60-72 months children's scientific processing skills, social skills and perception of museum. *International Journal of Academic Research*, 7(2), 231-236. <https://doi.org/10.7813/2075-4124.2015/7-2/B.43>
- Özyılmaz Akamca, G., Yıldırım, R. G. & Ellez, A. M. (2017). An alternative educational method in early childhood: Museum education. *Educational Research and Reviews*, 12(14), 688-694. <https://doi.org/10.5897/ERR2017.3145>
- Özyürek, A., Tezel Şahin, F. & Gündüz, Z. B. (2018). Nesilden nesile kültürel aktarımda oyun ve oyuncakların rolü. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(1), 1-12.
- Piscitelli, B. & Anderson, D. (2001). Young children's perspectives of museum settings and experiences. *Museum Management and Curatorship*, 19(3), 269-282. <https://doi.org/10.1080/09647770100401903>
- Pliogou, V., Gakos, S. & Dedousi, N. (2018). Diversity and disability in visual arts, children's literature, play and creative writing: an educational program for children in early childhood education in a non-formal educational setting. *European Journal of Alternative Education Studies*, 3(2), 1-13. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1320341>
- Ramazan, O., Arslan Çiftçi, H. & Tezel, M. (2018). Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumunun belirlenmesi ve öğretmenlerin öğrenme merkezleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 213-233. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720182258>
- Rapp, W. (2005). Inquiry-based environments for the inclusion of students with exceptional learning needs. *Remedial and Special Education* 26(5), 297-310. <https://doi.org/10.1177/07419325050260050401>
- Rönkkö, M.L., Aerila, J. & Grönman, S. (2016). Creative inspiration for preschoolers from museums. *IJEC*, 48, 17-32. <https://doi.org/10.1007/s13158-016-0159-z>
- Sarkan Tosun, O. (2009). *Müze incelemelerinin ilköğretim okullarındaki görsel sanatlar eğitimine katkısı (Bolu ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Su, Y. (2022). Okul öncesi eğitimde müzelerin etkin kullanımı. *Journal of Sustainable Educational Studies (JSSES)*, 3(2), 97-110.
- Turanlı, S. (2012). *Oyuna dayalı müze etkinliklerinin öğrenci erişimi ve görsel sanatlar dersine karşı tutumları üzerine etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Turhan, B. & Özbay, Y. (2016). Erken çocukluk eğitimi ve nöroplastisite. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 54-63.
- Tutkun, C. (2012). *60- 72 Aylık çocukların sosyal becerilerinin anne ve öğretmen değerlendirmelerine göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Usal, Y. & Buyurgan, S. (2016). Okul öncesi eğitimde müzede öğrenmenin çocukların gelişimlerine katkısı. 1. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Uslu, Ö. (2008). *İlköğretim ikinci kademesinde görsel sanatlar derslerinde müze ile eğitimin etkileşimli (interaktif) ortamda gerçekleştirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Utku, Ç. (2008). *İlköğretim 5. sınıf düzeyi sanat eğitiminde, müze eğitiminin öğrencilerin tutumlarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Uysal, H. (2016). *Eşsiz yıllar müdahale programı çocuk boyutunun uyarlanması ve programın etkililiğinin araştırılması*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Ünal, F. (2012). Observation of object preferences of interest bu children aged between 4 and 8 in museums: Antalya museum examples. *Procedia- Social Behavioral Sciences*, 51, 362- 367. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.08.173>
- Vardi, Ö. & Demiriz, S. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların meraklarına yönelik görüşleri. *e-Kafkas Eğitim*

- Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 44-56.
<https://doi.org/10.30900/kafkasegt.655872>
- Vygotsky, L. S. (2004). Imagination and creativity in childhood. *Journal of Russian & East European Psychology*, 42(1), 7-97.
<https://doi.org/10.1080/10610405.2004.11059210>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yılmaz, E. (2016). *48-72 aylık çocuklara yönelik sosyal problem çözme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Yılmaz, E., Ural, O. & Güven, G. (2018). 48-72 Aylık çocuklara yönelik sosyal problem çözme becerileri ölçeği'nin geliştirilmesi ve geçerlik-güvenirlik analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(3), 641-652.
<https://doi.org/10.24106/kefdergi.411752>
- Zembat, R. & Unutkan, Ö. (2003). Problem çözme becerilerinin gelişimi. M. Sevinç (Ed.), *Gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar* içinde (s. 221-229). Morpa.